

מסורת הש"ס

כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

מו.

עין משפט גזר מצוה

בר א ב מיי פ"א מהל' סכנות ה' ו סמג
עשין טו"ע ח"מ ס' פט ענין ד'
בה ג ד מיי שם ה' ח טו"ע שם ענין ה'
ועיי' שם:
בו ה מיי פ"ד מהל' גולה
הלכה ד סמג עשין עג
טו"ע ח"מ ס' כ סעיף כ:
בו ו מיי שם הלכה ה
טו"ע שם ענין ה'.

רבינו חננאל (המשך)
זמן שעובר עליו (בגוף)
[שמו] לא תלין פטולת
שכיר הרי זה נשבע
ונטל. ואם לאו אינו
נשבע. א"ר יהודה אימתי
בזמן שאמר לו תן שכר
ז' וז' והוא אמר נתקבלת
מזון דניו וזה או שאמר
לו ב' קצצתי לי והוא
אומר א' אבל אמר לא
שכרתי. או שאמר לו
שכרתי ונתתי לך שכר
המוציא מחבורו עליו
ההוא. ומתקיי' עלה ע"י
קצץ בזמנו נשבע ונטל
ל' יהודה ולא רבנן
השתא בשכר דמחמיר ר'
יהודה ואמר אינו נשבע
אלא עד שתהא שם מקצת
הדרא מקילי רבנן ואמר
א"ר י' לית שם מקצת
הדרא נשבע ונטל היכא
דמקיל ר' יהודה בקציצה
ואמר נשבע ונטל מחמיר
רבנן ואמר לא ואלא
הא דחני רבה בר שמואל
קצץ המוציא מחבורו עליו
ההוא. ואי לא מייתי
ראיה פקע מני לא ר'
יהודה. דהא ר"י תני
בזמנו נשבע ונטל ולא
רבנן דאי רבנן הא אמרי
לעולם נשבע ונטל. אלא
ר' יהודה ורבנן דמתניין
בסא פליגי ר' יהודה
הא היכא דאיכא כעושה
דאורייתא על בעה"ב
בזמן שמוחזקת טענה
תקינו ליה רבנן לשכיר
להיות נשבע ונטל. אבל
בשבעה דרבנן תקנתא
היא לישבע בעה"ב. ועוד
תקנה לישבע השכיר
דהיא תקנתא לתקנתא
עבדו. ורבנן סבירי
אפילו בשבעה דרבנן
עבדו תקנתא לשכיר.
אבל קציצה דברי הכל
ג' ודאי דכיר לה:
הנגזל כיצד היו מעדיין
אותו שוכנס לתוך ביתו
למשכנו שלא ברשות
כר'. ואקשינן דלמא לא
האי מאן דנקיט מגלגל
ותובליא. ואמר אילן
ואגוריה לירקלא דפלגני
ואישתבחו גזיר לא אמרין
דדאי הוא גזיר ליה מאי
טעמא עבדי איניש דגזיר
ולא עבדי. ואוקימנא
למתניין שבכנס לביתו
ומשכנו ולא ידעי

רישא וסיפא בראיה. ואיירי כולה ששכרו צעדים וא"ת ניוחיו
עדים מאי קאמרי דכה"ג דייק צד"ה (ב"ד דף מה). דהלכתא
לאומן ו"ל כגון דלל ידעי עדים כמה קצץ והתם נמי ה"מ לשנויי הכי
וצללו הכי משני התם שפיר: ק"ל קצצתי ק"ל אלא אחת. ע"כ איירי
כגון דלמר שעדיין לא פרע אותה
אחת דלי פרעה כבר ה"ל כופר הכל
וצסמון מוקמי' לה כרבי יהודה דבעי
הודאה במקצת וקשה דבעדן זמנו אמאי
המע"ה והא מפרש לעיל טעמא
משום דחזקה אין צעה"כ עובר צבל
תלין ואין שכיר משהה שכרו והכא
הרי השהה והרי עבר:

בדרבנן תקנתא הוא. פירוש
שזריך לתקן שצוה וגם
לעוקרה ממקום שצוה לאוהי
להיות דהיינו צבל הצית ולא עבדי
תקנתא לתקנתא ולא כמו שפירש
הקונט' תקנתא היא דכרז נחמן
דלמר משענין אותו שצוה היסת
שהרי אותה שצוה לא היסת צימי
מנאס דתמן אין לך בידי פטור
ואמרינן נמי בפ"ג דקידושין (דף מג.)
והשתא דמקון רבנן שצוה היסת:
ורבנן סביר דבדרבנן נמי עבדינן
תקנתא. לא דמי להא דלמר'
בפרק שצוה הדיין (לעיל דף מה).
גזי שנגדו חסוד על השצוה
דמדרבנן לא מפכינן שצוה דתקנתא
לתקנתא לא עבדינן דהתם צמחלה
נתקנה על החסוד ולא ראו לעוקרה
אצל הכא מעיקרא מתקני' לה
על השכיר:

עביר איניש דגזיר ודא עבד.
פירש צרוקא דוקא כהתם
אדם אצל צמוחזק לך לא וכן נראה
וא"ת צללו הכי מהימן צמגו דלי צעי
אמר דצוה מנייה דמרינן דלמרינן
צד"ה (ב"ד דף לו). האי מאן דנקיט
מגלגל ותובליא צדיה ואמר אילן
ואגוריה לירקלא דפלגני דצוהיה
ניהלי מהימן דלא חסוד איניש למגיד
דקלא דללו דליה ו"ל דהתם איירי
צלקיט פירות ולהכי נקט מגלגל
וצובליא ולמון דגריה דשייך צלקיט
ממריס ולהכי נאמן שדרך הוא למכור
פירות אצל הכא איירי צלקיט
הדקל ולהכי נקט נרגא ואילן
ואקטליה דלין דרך למכור אילן העושה
פירות לקציה וכן מוכח דהדיא
צמחזל (ב"ד דף טז: ושם) דלא מהימן
אקציה דלוקי הא דתניא שורי הרגת
נטיעמי קצת והלא אומר אתה אחרת
לי להוכיח אתה אחרת לי לקולא פטור
צשור העומד להריגה ואילן העומד
לקציה: **בבבוענו** ב"הינימין
תחת כנפיו. והכירו העדים במקצתם
והוא טוען שהטעין יותר ממנה שראו
העדים והיה נראה מתוך פ' זה דאין
הלכה כר' חייא דלמר צד"ה (ד'
מנה לי צידך והלא אומר אין לך צידך

רישא וסיפא בראיה. רישא (ט) נהי דקמני נשבע ונטל ליתיה אלא שצוה
תחלה עדים ששכרו: ראה דלשם קפני. ראה המחייבת את צעה"כ
לשם קמני: ראה דלשבעה. שאינה צאה אלא לגלגל את השצוה
על השכיר לא קמני: והא מני רבה בר שמואל כו'. הך (ט) מתניין
לעיל: כל זמן שהטעין ביד אומן.
דבעל הצית היו המוציא מחבירו עליו
הרואה להביא עדים שלא קצץ אלא
אחת: רבי יהודה היא כו'. והכא מני
שצוה אצל בעל הצית היא מן התורה
שהרי מודה במקצת: אחמורי מחמיר.
על השכיר למשקל שצוה מיניה
ושדיה על צבל הצית: אלא קצץ
ר' יהודה היא ולא רבנן. בתמיה. הא
קמני דלקציה נשבע שכיר רבי
יהודה קאמר לה ולא רבנן השתא
היכא דמחמיר ר' יהודה אשכיר כגון
צשאין מקצת הודאה אצל בעל הצית
מקילין רבנן אשכיר והימניהו שצוה:
אלא צאה פליגי כו'. ועולם קצץ
ר' יהודה ולא רבנן והא דתני רבה
בר שמואל רבנן היא ודקשיא לך
השתא היכא דמחמיר ר' יהודה כו'
אין וצאה פליגי רבי יהודה סבר
דלאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר
היכא דליכא אצל הצית שצוה
לאורייתא עבדו רבנן תקנה לשכיר
למיפכה לשצוה עליה אצל דלרבנן
תקנה היא ותקנתא לתקנתא לא
עבדינן היכא דאין שם מקצת הודאה
דלא רמיה אצל הצית אלא שצוה
היסת דרבנן היא גופה תקנתא היא
כרז נחמן ותקנתא לתקנתא להפכה
קציצה מוכר דכירי לה ברפש
איניש: אינו והא תני רבה
בר שמואל קצץ המוציא
מחבורו עליו ההוא ראי
לא מייתי האומן ראי
פקעי' אמאי פקעי' ישבע
בעה"ב: ופריך רב נחמן
לדריין קמני או כיצד
ראיה ששתים קצץ לו
ויטלו או ישבע בעה"ב
ופקע: ומתוביין עליה
הנותן טליתו לאומן אומן
אומר ב' קצצתי לי והוא
אומר א'. כל כן שהטלית
ביד אומן על בעה"ב
להבוא ראי. נתנו לו
בזמנו נשבע ונטל אחר
זמנו המוציא מחבורו עליו
ההוא. קמני מיהא בזמנו
נשבע ונטל. אמאי ישבע
בעה"ב. דהא קציצה
היא. ואמרת קציצה ודאי
מירכר דכיר לה בעה"ב.
ופריך רב נחמן בר יצחק
הא מתנינא ר' יהודה
היא. דאמר כל זמן
שבבעה"ב מודה במקצת
בזמן שטוען האומן כי
ב' קצצתי לי ואחא חייב
לתת לי שתיין. ובעה"ב
אומר אין לך בידי אלא
אחת לפי שלא קצצתי
לך אלא א' והשבעה
נוטה על בעה"ב לישבע
ולפטור. השכיר נשבע
ונטל: ואמרינן הי' ר'
יהודה אי גימא ר' יהודה
דמתניין והא מחמיר
הוא לשכיר דאמר לעולם
אין השכיר נשבע ונטל
[אלא] אם יש מקצת
הודאה שטוען השכיר
בכל מודה לו בעל הבית
כי נשאר לך אצלי עדיין:
אלא ר' יהודה דבריייתא
הוא דתניא שכיר כל (ט)

(א) [לעיל מה: (ט) (ט) נהי
מלשון פקעה כדיר מדרס
ט. (א) (א) צ"מ קרי: צ"כ
מה: (ד) [לעיל מה: (ט) (ט) נהי
(א) [לעיל מה: (ט) (ט) נהי
ממתינא] (ט) [ועי' חס' צ"כ
ל: ד"ה חילול ואגדריא].
(ח) [דף טז: ושם].

מוסף רש"י
בזמנו נשבע ונטל.
לומר אם צוה מוטען,
דלן נשבע ונטל, דהיינו
מן השבעין וטענין
שכיר צוה נשבע ונטל
וטעמא משום דבעל
הבית טרוד צמחלו
הימניהו לשכיר (דש"ס
ב"ב חח.). עבר זמנו.
אחר שקטעה המה,
המוציא מחבירו. שכיר
(שם).

רבינו חננאל
רישא וסיפא בראיה ניהו
מיהא ראייה דלישם
פירוש כי אם יש
לו לתובע ראייה משלם
הנחבב ואם אין לו
ראיה פטור תני. [ראיה
דשבתה] שאפי' יש לו
ראיה נשבע ונטל לא
תני והלכה (א) ברפש
ליה שמואל כי האומן
אם טוען ב' קצצתי
לך ובעל הבית
אומר א' קצצתי לך
בוו ישבע בעל הבית
ויפסיד האומן. מאי טעמא
קציצה מוכר דכירי לה
איניש: אינו והא תני רבה
בר שמואל קצץ המוציא
מחבורו עליו ההוא ראי
לא מייתי האומן ראי
פקעי' אמאי פקעי' ישבע
בעה"ב: ופריך רב נחמן
לדריין קמני או כיצד
ראיה ששתים קצץ לו
ויטלו או ישבע בעה"ב
ופקע: ומתוביין עליה
הנותן טליתו לאומן אומן
אומר ב' קצצתי לי והוא
אומר א'. כל כן שהטלית
ביד אומן על בעה"ב
להבוא ראי. נתנו לו
בזמנו נשבע ונטל אחר
זמנו המוציא מחבורו עליו
ההוא. קמני מיהא בזמנו
נשבע ונטל. אמאי ישבע
בעה"ב. דהא קציצה
היא. ואמרת קציצה ודאי
מירכר דכיר לה בעה"ב.
ופריך רב נחמן בר יצחק
הא מתנינא ר' יהודה
היא. דאמר כל זמן
שבבעה"ב מודה במקצת
בזמן שטוען האומן כי
ב' קצצתי לי ואחא חייב
לתת לי שתיין. ובעה"ב
אומר אין לך בידי אלא
אחת לפי שלא קצצתי
לך אלא א' והשבעה
נוטה על בעה"ב לישבע
ולפטור. השכיר נשבע
ונטל: ואמרינן הי' ר'
יהודה אי גימא ר' יהודה
דמתניין והא מחמיר
הוא לשכיר דאמר לעולם
אין השכיר נשבע ונטל
[אלא] אם יש מקצת
הודאה שטוען השכיר
בכל מודה לו בעל הבית
כי נשאר לך אצלי עדיין:
אלא ר' יהודה דבריייתא
הוא דתניא שכיר כל (ט)

(א) אולי ז"ל והלכה כמו שצלה
שמואל לבי רבי כי האומן וכו'.
(ב) אולי כן היסת נכנסת כצויה
נמ'.
(ג) רש"י וכל השלושים לא
פירשו כן.

מנה לי צידך והלא אומר אין לך צידך
עדים מק"ו דהא הכא לא חסיד העדלת עדים כהודלת מקצת מדקאמר ר' יהודה עד שמהא שם הודאה במקצת הטענה ור"י אומר
לחינה ראייה דליכא לאוקומי כגון שהחזיר לו כבר מה שראו העדים וממאי דלמר' התם (ט) אס אימא לדר' חייא קמיימא אינה ראייה
ד"ג אמרי' פ' המדיר (כמוצות דף ע:). אס אימא לדר' הווא דלמר יכולה אשה שחאמר כו' ובע"ג דפסקי התם בפרק צמחא
(דף קו:). כוותיה וקצת היה נראה להביא ראייה דהלכה כר' חייא דממוכה צפ"ק דצ"מ (דף ה:). דר' חייא כרצנן דר"ג דפטרי טענו
מתין והודה לו צשעורין דמוקי תרי קראי הוא וזה חד להודה במקצת הטענה וחד להודה ממין הטענה והכי קיימא לן
דפטור וה"ר יוסף צה"ר צריך אומר דליו ראייה דלפילו מאן דפטר צטענו חטין והודה צשעורין אפשר דפליג אדרבי אלא משום
דליכא